

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В ДІЇ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти

14 травня

Рівне - 2025

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**Матеріали
V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції
(14 травня 2025 року)**

Рівне – 2025

УДК 373.3.091.33

Н 72

Надруковано за ухвалою вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 26 червня 2025 р.)

Рецензенти:

Вітюк Валентина Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, заступник декана з навчальної роботи факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк;

Гудима Наталія Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти, керівник навчально-методичного відділу, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський;

Сойко Інна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, декан педагогічного факультету, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені Степана Дем'янчука», м. Рівне.

Редакційна колегія:

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Костолович Тетяна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Шевчук Тамара Борисівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне.

Члени редакційної колегії:

Суржук Тетяна Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Іванова Лідія Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Сорочинська Тетяна Адамівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Сосюк Анна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне;

Ткачук Ольга Сергіївна – старший викладач кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне.

Н 72 **Актуальні проблеми та стратегії розвитку початкової освіти:** матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (14 травня 2025 року). Рівне: РДГУ, 2025. 165 с.

У збірнику представлено матеріали доповідей учасників V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та стратегії розвитку початкової освіти». У працях розглянуто пріоритетні напрями розвитку сучасної української школи та професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

УДК 373.3.091.33

Матеріали подано в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів.

© Автори статей, 2025

© РДГУ, 2025

4. Грипич С. Н. Роль дитячої художньої літератури у формуванні особистості та мовного розвитку дитини. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2012. Вип. 5. С. 136–139.
5. Іванова Л. І. Актуальні питання реалізації літературної освіти у початковій школі: Рівне: О.Зень, 2021. 256 с.
6. Комарівська Н. Літературна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті естетичного виховання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Педагогіка і психологія*. 2020. № 61. С. 83–88.
7. Німчук В. Хрестоматія з історії української мови Х–ХІІІст. НАН України. Інститут української мови. Київ; Житомир: Полісся, 2015. 352 с.
8. Сухомлинський В. А. Я розповім вам казку... Філософія для дітей/уклад. О. Сухомлинська. Харків: Школа, 2016. 576 с.
9. Шалагінов Б. Б. Дитяча література і соціалізація майбутньої особистості. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2011. № 11/12. С. 3–6.

Вадим ЗАМОРОКА,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої
спеціальності Освітні, педагогічні науки факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
Науковий керівник: Марія ІВАНЧУК,
доктор психологічних наук, професор, професор
кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Упровадження освітньої стратегії Нової української школи (НУШ) орієнтоване на формування громадянина, який водночас є особистістю, патріотом та інноватором. Компетентнісний підхід в НУШ передбачає формування ключових та предметних компетентностей, серед яких важливе місце посідає підприємливість і фінансова грамотність, що є наскрізною складовою освітнього процесу і передбачає розвиток ініціативності, здатності помічати та використовувати можливості, реалізовувати власні ідеї, створювати цінності у різних сферах життя. Ця компетентність також охоплює готовність активно брати участь у суспільному житті, керувати власним розвитком і професійним шляхом, уміння знаходити ефективні рішення, нести відповідальність за прийняті рішення, а також працювати в команді над плануванням та реалізацією проєктів, що мають суспільну, культурну чи економічну значущість.

Підприємливість, як свідчить аналіз результатів наукового доробку вчених, розглядається як базова компетентність, що виявляється у здатності людини втілювати свої ідеї в реальність. Вона охоплює такі важливі складові, як креативність, інноваційне мислення, готовність йти на обґрунтований ризик, а також уміння планувати діяльність і доводити її до результату [3].

У процесі формування цієї компетентності молодші школярі навчаються мислити нестандартно й творчо, розвивають власні унікальні здібності та вміння. Вони здобувають цінний досвід, який у майбутньому сприятиме їхній ініціативності, винахідливості та прагненню до самореалізації.

Підприємницьку компетентність важливо формувати уже з молодшого шкільного віку, адже сучасна дитина з перших років життя активно взаємодіє з економічним середовищем. Для успішного спілкування та розуміння економічних процесів школярі мають володіти базовим **лексичним запасом економічного спрямування**. Йдеться, зокрема, про знання таких понять, як: економічні дії («придбати», «обміняти»), особисті якості («щедрий», «добрий»), характеристики товару («якісний», «дешевий», «дорогий», «сучасний» тощо).

Формування підприємницької компетентності в молодших школярів передбачає розвиток низки важливих умінь і навичок, серед яких:

- **уміння узгоджувати власні економічні інтереси та потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, а також із потребами та інтересами інших людей і суспільства загалом;**
- **здатність організовувати власну трудову (навчальну) діяльність і діяльність учнівського колективу, дотримуватися норм та етики освітніх відносин (наприклад, створення учнями особистого або спільного розпорядку дня, тижня тощо);**
- **навички аналізу та оцінки власних можливостей, а також співвіднесення їх із вимогами вчителя;**
- **уміння складати, реалізовувати та оцінювати плани підприємницької діяльності, приймати економічно та екологічно обґрунтовані рішення (наприклад, створення міні-проєкту «Школа/будинок мрії»);**
- **здатність презентувати результати власної економічної діяльності (захист авторського проєкту перед класом або іншою аудиторією).**

Упровадження наскрізної змістової лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» передбачає реалізацію міжпредметних навчальних зв'язків, а також роботу з різноманітними джерелами інформації з метою розвитку в учнів навичок, необхідних для успішного розв'язання як навчальних, так і життєвих завдань. У процесі навчання діти мають опанувати вміння чітко й переконливо висловлювати свої думки, презентувати власні ідеї та плани, формулювати завдання, планувати свою діяльність, конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації, брати відповідальність за свої дії та формувати ефективні моделі поведінки. Розвиток підприємницького мислення вже на етапі початкової школи сприяє формуванню ініціативності та здатності до самоорганізації, що є складовими успіху, що і закладено в Концепції «Нової української школи», яка ставить за мету розвивати в учнів навички, необхідні для життя в сучасному світі на інтегрованому підході до навчання [2].

Учні молодшого шкільного віку повинні стати підприємливими, щоб бути упевненими у своєму успішному майбутньому. Адже значення підприємливості в суспільстві набагато масштабніше – підвищення рівня підприємливості громадян сприяє економічному зростанню держави в цілому, а отже, і рівня життя людей.

Отже, щоб дитина змогла повноцінно жити та діяти в сучасному інформаційно-економічному суспільстві, школа – як один із ключових осередків формування та розвитку молодого покоління – повинна забезпечити сприятливі умови для активного самопізнання, усвідомлення навколишнього світу, формування навичок адекватної самооцінки, самоактуалізації, самореалізації, самовдосконалення та самоконтролю. Для досягнення цих

цілей необхідне впровадження нових психолого-педагогічних методів, які в доступній та цікавій формі сприятимуть створенню позитивного психоемоційного клімату, наповненого змістовного навчального середовища та належного матеріально-технічного забезпечення для розвитку підприємницької компетентності. У цьому контексті на сучасного вчителя покладається завдання створення умов для формування в учнів економічної свідомості, допомоги у виборі економічної поведінки, виявленні власних здібностей, навичок, інтересів і шляхів їх практичного застосування, а також у формуванні розуміння щодо форм власності та розподілу матеріальних ресурсів. Особливо важливо, щоб учитель початкових класів вибудовував освітній процес на основі довіри, взаєморозуміння, комфорту й розвитку лідерських якостей учнів.

У цьому контексті інтерес становлять дослідження вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемам підприємництва та формування підприємницької компетентності майбутніх педагогів. Зокрема, С. Прищепа, аналізуючи особливості реалізації освітньої діяльності у закладах вищої освіти щодо підготовки студентів – майбутніх учителів – до формування підприємницької компетентності в учнів, акцентує увагу на сучасному запиті суспільства. Йдеться про потребу в особистостях, які є сучасно освіченими, моральними, підприємливими, цілеспрямованими, креативними, здатними до самостійного й відповідального прийняття рішень у ситуаціях ризику, вмотивованими прогнозувати можливі наслідки власного вибору, відкритими до співпраці, мобільними, динамічними, конструктивними й відповідальними за власне життя, життя родини та долю країни [5].

Вивчення теорії і практики з означеної проблеми свідчить, що формування підприємницької компетентності в молодших школярів ефективно здійснюється у процесі навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Зміст цієї нестандартної за структурою і змістом навчальної дисципліни передбачає знайомство учнів з потребами людей, з поняттям «сімейний бюджет», доходами та витратами сім'ї, обов'язками споживачів, способами заощадження води, електроенергії, зменшення витрат тепла в оселі, свідомого використання природних ресурсів тощо. Сприяють розвитку підприємливості як ключової компетентності на уроках «Я досліджую світ» інноваційні методи, прийоми, інтерактивні вправи, що формують способи діяльності та міркувань, передбачають створення ситуацій, які можливі в реальному житті [4].

Значущою в межах наукового дискурсу є і **актуалізація методичної підготовки майбутніх учителів початкових класів** до формування в учнів основ підприємливості та ініціативності в умовах інтегрованого навчання. Така підготовка має сприяти не лише професійному зростанню педагогів, а й формуванню у молодших школярів ключових компетентностей (які є інтегрованими), необхідних для успішної самореалізації в сучасному суспільстві.

Науковці та педагоги-практики сходяться на думці про те, що цілеспрямоване формування підприємницької компетентності позитивно впливає на всебічний розвиток особистості, яка готова змінювати, удосконалювати умови свого життя, самостійно обирати свій життєвий шлях, виходячи із особистісних якостей, умінь, потреб, власних прагнень.

Отже, аналіз праць зарубіжних і вітчизняних дослідників в аспекті формування підприємницької компетентності засвідчив її актуалізацію серед наукової спільноти та практиків сучасної школи. Водночас попри загальну розробленість порушеної проблеми вивчення питання підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості учнів в

освітньому процесі засобами інтеграції потребує подальшого ґрунтовного наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. Берека В., Галас А. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навч.-метод. посібник для вчителів. К.: Ранок, 2018. 496 с.
2. Державний стандарт початкової освіти (затверджений 21.02.2018 р. постановою №87 Кабінету Міністрів України) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Te>
3. Кузьменко Ю. В. Формування компетентності «Підприємливість та фінансова грамотність»: сучасні орієнтири. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. № 2(8). 2018. С. 36–39.
4. Куриш Н. К., Унгурян І. К. Використання підприємницького змісту в організації освітнього процесу закладу освіти (методичні рекомендації). Чернівці, 2018. 18 с.
5. Макарук О. Л. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів: навчально-методичний посібник. Луцьк: ФОП Мажула Ю. 2021. 98 с.

Людмила ЛУК'ЯНИК,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
педагогічного факультету
Рівненського державного гуманітарного університету

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ У КОНТЕКСТІ УРОКІВ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У сучасному освітньому просторі України формування здоров'язбережувальної компетентності школярів стало одним із ключових завдань Нової української школи. Предмет «Я досліджую світ», інтегрований за своєю суттю, створює унікальні умови для поєднання знань із різних галузей і виховання гармонійної особистості, яка усвідомлює цінність здоров'я.

Здоров'я дитини – не лише фізичне, а й психоемоційне, соціальне та духовне – вимагає системного підходу. Уроки «Я досліджую світ» дозволяють реалізовувати здоров'язбережувальний компонент органічно, через дослідницьку діяльність, інтерактивні форми роботи, рефлексію та партнерство. Замість формального інформування про здоровий спосіб життя, учні вчаться розуміти його через практику: спостереження, експерименти, рольові ігри, мінідослідження тощо.

До практичних шляхів упровадження здоров'язбережувальних традицій у зміст уроків «Я досліджую світ» можна зарахувати:

1. *Ранкові зустрічі та емоційне налаштування.* Щоденні практики доброзичливого спілкування, вправи на дихання, розслаблення та налаштування на позитив допомагають створити психоемоційне безпечне середовище.
2. *Вивчення тем про здоров'я в інтегрованому контексті.* Наприклад, у темах про організм людини, харчування, безпеку, рухову активність учні знайомляться з основами гігієни, важливістю сну, водного балансу, а також культурою харчування та самоогляду.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
Тетяна СУРЖУК АКТИВІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАЙВАЖЛИВИШИЙ ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦІВ НОВОГО ТИПУ	5
ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В НУШ: ФОРМУЛА УСПІХУ (ПОРАДИ ВІД ФАХІВЦІВ)	10
Наталія ГУДИМА РИТОРИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	10
Лідія ІВАНОВА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	12
Вадим ЗАМОРОКА ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	15
Людмила ЛУК'ЯНИК РЕАЛІЗАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ У КОНТЕКСТІ УРОКІВ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	18
Галина ПОДАНОВСЬКА РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В РОБОТІ З ХУДОЖНІМИ ТВОРАМИ	20
Ельвіра СІЛКОВА, Наталія ГОЛЯКА КУЛЬТУРА МАТЕМАТИЧНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЇХНЬОЇ ГРАМОТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НУМЕРАЦІЇ В МЕЖАХ 100	22
Тетяна СОРОЧИНСЬКА ЦІННІСНЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	24
РОЗДІЛ І ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	27
Софія АНТОНЯК ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	27
Ілона ЛАВОР ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК SOFT SKILLS У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З БАСКЕТБОЛУ	29
Ірина САЧОК ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ ТА КОМУНІКАЦІЇ З БАТЬКАМИ	31